

Rageboomshofstede

Rageboomshofstede (Wilhelminaweg 16/18 Voorst)

Rageboomshofstede dateert uit de 17e eeuw en werd in 1759 gekocht door *Aart Kroon* (voor 740 gulden) van *Anna Bensink*. Bij de koop hoorde een boomgaard en 1 ha. grond. Het pand is altijd in de familie gebleven. De broers (Gerrit – nr. 18) en (Theo – nr. 16) is de 8e generatie Kroon die er woont. Sinds 1759 is het altijd bakkerij geweest en kruidenierszaak. Tot 1928 was het ook boerderij. Onduidelijk is waar de naam Rageboomshofstede vandaan komt (boom met heksenbezems?).

De ‘mooie kant’ van het huis zit aan de achterzijde, de wegkant was van oudsher de werkzijde (bakkerij, boerderij) en leverancierszijde. De sporen van bandeuren kun je daar nog zien. Vroeger reed men met de kar rechtstreeks de deel van het huis binnen om hooi binnen te halen. Ook was er linksboven waar nu een raam zit een luik om producten naar boven te takelen. De winkel heeft vóór 1928 altijd aan de achterzijde gezeten.

De verbouwing in 1928

In 1928 werd de rechterzijde van Rageboomshofstede ingrijpend verbouwd. De stallen verdwenen en de winkel werd uitgebreid en verplaatst van de achterzijde van het pand naar de wegzijde. De bakkerij bleef wel op dezelfde plaats zitten. Ook werd het woongedeelte gemoderniseerd en kwam er elektra. De winkel/bakkerij is gestopt in 1963. Aan de wegkant van Rageboomshofstede werden in die tijd 2 schuifgaragedeuren geplaatst, want de auto deed zijn intrede.

Van 2006-2009 werd het pand ingrijpend gerestaureerd en deels in oude staat teruggebracht.

Rageboomshofstede anno 2024

Vandaag de dag kun je aan en in het pand de sporen van het kruideniers-/bakkersverleden nog goed zien. De winkelruiten zijn er nog en als je goed kijkt zie je op één van de ruiten de contouren van *Van Nelle's Thee* staan. Ook de oude winkelkast (vol met oude spullen), takkenbossenovens en de houten broodplanken in de gestucte muur zijn nog helemaal intact. Heel speciaal is de ‘Sakerdaner vloer’ of ‘voetjesvloer’ in de ‘knechtenkamer’ boven. Op de vloer werd vroeger met blote voeten een patroon in de verf gezet. Boven staat ook de bakkersmand, die Kroon voorop de fiets had bij het bezorgen van het brood in het dorp en omgeving.

Verder nog kenmerkend aan het pand:

- Enorm dak (wolfskap) en typische Veluwe kleuren. Vóór 1928 was het pand deels rietgedekt.
- Drie zeer oude lindebomen, samen met de luiken de airco van vroeger.
- Kogels in de muur (uit WOII, wegzijde) – Wilhelminaweg heette toen Adelaarsweg.
- Langs het huis liep het Kroonspaadje (Wilhelminaweg <-> Kerkstraat). Het bordje met de tekst ‘Eigen pad’ hangt nog aan de muur. De bewoners van *Ruimzicht*, in de jaren ‘50 een verzorgingstehuis, mochten via het pad naar de winkel. Er lag zelfs een heuse beschikking van de Gemeente met recht van gebruik van het Kroonspaadje.

Herinnering Jaap van Raaij:

De Rageboom(s)hofstede

Wat mooi dat de Cultuurhistorische Vereniging Voorst aandacht besteed aan het erfgoed De Rageboomhofstede.

De Rageboomhofstede wordt steeds als boerderij aangemerkt echter als we de nering van de bewoners uit het verleden reconstrueren -zoals hierna is gebeurd- dan is het eerder een bakkerij dan een boerderij. Overigens was het in het verleden heel gewoon dat de bakker ook een varken vet mestte met overblijfselen uit de bakkerij, maar daarvoor was geen grote boerderij nodig.

De naam van de boerderij aan de Wilhelminaweg wordt geschreven als de Rageboomhofstede of als de Rageboomshofstede. Geheel arbitrair wordt hierna de 's' weggelaten.

De Rageboomhofstede omstreeks 1929

De bovenstaande foto met spelende kinderen stelt de zuidzijde van de Rageboomshofstede voor. Deze foto is gemaakt door meester Willem Frederik van Raaij de hoofdonderwijzer van de School met bijbel in Voorst. Het kruiwagentje wordt vast gehouden door meester Van Raaij's jongste zoon Jacobus (Jaap) van Raaij. Jaap is op de foto 7 of 8 jaar. Op de achtergrond staat zijn ruim anderhalf jaar jongere zusje Wilhelminien afgebeeld. De in de kruiwagen en op de vierwielerfiets afgebeelde jongens zijn waarschijnlijk Theo en Gerrit Kroon: kinderen van Gerrit Kroon en Aartje Kroon- Kamerling. Of dit werkelijk zo is en wie de twee meisjes zijn moet nog nader worden vast gesteld. Op de foto zijn duidelijk de bouwsporen -het witte voegwerk- te zien van een verbouwing danwel restauratie van de boerderij annex bakkerij. In de door Dirk Otten geschreven lexicon van boerderijnamen lezen we dat vanaf eind 17^e eeuw bij het *Pastoriekampje*, een Huijs, Hoff en Saeykamp genaamd *de rageboom* stond. In de protocollen (soort

notariële akten) uit de 18^e eeuw werd de boerderij geregistreerd als *de Rageboom* en *Rageboomhofstede*. In 1736 woonde Jan Hissink op *de rageboom*. Een protocol uit 1756 maakt melding van de camp *de rageboom* waarvan de naam van de boerderij (toponiem) vermoedelijk is afgeleid. Wat men destijds met 'rageboom' heeft bedoeld is niet duidelijk. Otten verwijst in dit verband naar een heksenbezem zoals we die kennen in bijvoorbeeld een berkenbomen. Verder vermeldt hij dat de boerderij op de kadastrale kaart van de Gemeente Voorst uit 1832 kleiner is ingetekend dan nu het geval is.

Zowel door Professor Dr. Jappe Albers als Mr J.H. Hermsen wordt in respectievelijk 'Uit de Historie van Voorst' en 'Onder de Clockenslach van Voorst' de Rageboomhofstede aangehaald met de familie Kroon als bewoners van de boerderij en eigenaar van het bouwland van het bij de boerderij behorende erf tussen de Wilhelminaweg en de Kerkstraat.

Over het erf en langs de erfgrans van het land van Kroon liep een paadje dat werd aangeduid als 'Kroonspaadje'. Het pad omzoomd door beukenhagen liep van de Wilhelminaweg tot aan de Kerkstraat naast de woning van het schildersbedrijf van Lukkes.

Foto van de achterkant van de Rageboomhofstede in de huidige situatie

In 1749 werd in de Rageboomhofstede al brood gebakken namelijk door Gerrit Cours. Onder het zelfde dak maakte in die zelfde tijd Jan Barmentloo er houten kuipen. Waarschijnlijk is de boerderij annex bakkerij omstreeks 1758 overgenomen door Aart Kroon uit Vaassen die een meisje uit Voorst trouwde en zich in de Rageboom vestigde. Het bakkersberoep op deze locatie kun je dus vele generaties ver terugvinden tot de backer Aart Kroon uit Vaassen.

De bakkerij bevond zich aan straatzijde in het linker bouwdeel van het geschakelde bouwwerk. Op de verstrekte foto is de schoorsteen van de nog lang met rijshout gestookte oven te zien.

Mijn persoonlijke herinneringen aan de Rageboomshofstede gaan terug naar de jaren vijftig toen ik evenals mijn broers en zussen op de christelijke lagere school zat in Voorst. Aartje Kroon was de zus van mijn grootmoeder Maria Jacoba van Raaij-Kamerling de echtgenote van meester Van Raaij.

Als we jarig waren en op school mochten trakteren kochten we bij oom Gé en tante Aartje ulevellen. De snoepjes werden door onze oudtante eerst uitgeteld op de toonbank en vervolgens afgewogen en betaald met centen weet ik mij te herinneren. Met de belofte dat we de hartelijke groeten zouden doen aan onze ouders verlieten we winkel met een royale zak snoep. Tante Aartje, die in Amsterdam geboren en opgegroeid was, droeg in de winkel altijd een keurig wit schort en sprak alleen Algemeen Beschaafd Nederlands. Zij was het spreken van het dialect uit onze streek niet machtig. Wij vonden dat in die tijd heel deftig en waren trots zo'n voorname tante te hebben. Soms ging ik met mijn schoolvriendjes tussen de middag bij ome Gé kijken door het raam van de bakkerij naar zijn verrichtingen. Soms werden we dan door oom Gé binnen geroepen in de bakkerij en getrakteerd op een stuk kantkoek, een kadetje of tijdens de Sinterklaas op iets te donker geworden speculaasjes.

Mijn neef Fred van Raaij uit Alphen N.Br., van wie ik de foto van de Rageboomhofstede met spelende kinderen heb gekregen, herinnert zich de bakkerswinkel van oom Gé en tante Aartje vooral vanwege de plaatjes om te verzamelen die bij producten ingesloten zaten, zoals autoplaatjes bij Haust beschuit.